

För mitt och medlidenhet så att alla som följde mig till
minna föreläsning om "Kvinnor".

Bil. 15

240

Det skall ett sådant åtal kunna förklarad ja, ja ja
effektivitet för en mening om mitt föredrag, som de ej hört, har
blivit kallad den allmänna mening, och så skall de en sådan
övertygelse s.ä. allmän mening på lögnar-baserade förtrytelser ty-

Till Stockholms Rådhusrätt! är sammantaget.

Åklagaren påstår, att det väckt allmän förargelse, så
mestadels är verkliga förhållanden, såvida det skall vara frå-
ga om det stora flertalet av dem som vet vad jag sagt. Därför
har jag varit tvungen försöka, att hos många av dem, som ej
kunt vad jag sagt, har det tydligen väckt förargelse. Men det
vilar på ingenting annat än att de är tanklösa och dumma, som
de en mening om något som de ej känna. Något som denna mening
görs sig på förtal, förökligheter och lögnar.

En överklassning titulerar sig utan vidare: aldrig
har jag varit framman, som ej heller hört föredraget, såvida

Det må obestridligt kunna betecknas som en ödets ironi
att jag, som inför en arbetarepublik högt sjunger ut med den
kraftigaste fördömelse mot så många arbetare därför att de så
ofta skändligt söka slingra sig undan faderskapets plikter
och lämna modern både utan ekonomiskt och mänskligt stöd; att
jag, som med värma betonat att vad som till det könsliga li-
vet hör, vilket från en låg civilisations tider dragits ned i
smutsen, skall och måste bliva betraktat som något stort,
högt och heligt såsom det av naturen är; att jag, som kraftigt
erinrat om att omänskligt lättsinnigt sättas nu barn i världen
(både inom och utom äktenskapet); att jag, som så konsekvent
sökt utbyta stötande ord, då jag väl vetat skilja mellan tal
och skrift, ja, lyckats därmed så väl att mer än ett par tusen
kvinnor som hört mitt föredrag tackat mig för den finhet som
var utmärkande därför, - att jag skulle åtalas för att ha "så-

rat tukt och sedlighet så att allmän förargelse eller fara för andras förförelse därav kommer".

Hur skall ett sådant åtal kunna förklaras? Jo, en del efterblivet folks mening om mitt föredrag, som de ej hört, har blivit kallad den allmänna meningen, och så skall en om saken okunnig s.k. allmän menings på lögner baserade förtrytelse tydas som - allmän förargelse. Det är sanningen.

Aklagaren påstår, att det väckt allmän förargelse, då motsatsen är verkliga förhållandet, såvida det skall vara fråga om det stora flertalet av dem som vet vad jag sagt. Däremot vill jag visst icke förneka, att hos många av dem, som ej känt vad jag sagt, har det tydligen väckt förargelse. Men det visar ju ingenting annat än att de äro tanklösa och dumma, som ha en mening om något som de ej känna. Hälst som denna mening grundar sig på förtal, förolämpningar och lögner.

En överklasstidning titulerar mig utan vidare: niding. Herr Hjalmar Branting, som ej heller hört föredraget, skriver något om provokatör. Biskop Billing står i riksdagen och berättar att utanför mötet såldes preventiver, något som jag ju ej kunnat rå för om så skett, men som emellertid är fullständigt uppdyktat av honom o.s.v., och så ha alla dessa förolämpningar och osanningar utkolporterats, förstorats, stötts och blötts, och "allmänna medvetandet" har ropat på åtal. Det är förklaringen.

Aklagaren stöder sitt ansvarsyrkande på tvenne korta polisreferat samt på ett ej av polisen gjort, ej med ed styrkt s.k. stenografiskt referat, som är ett pekoral, värdigt att bevaras åt eftervärlden.

Det är detta s.k. stenografiska referat, som har fått tjäna såsom bevis för befogenheten av den skamliga förföljelse, som man hetsat upp och satt i gång mot mig. Det är oförsvarligt att polisen kunnat bifoga ett sådant referat, som inför domstol

visar sig vara tillkommet på ett högst mystiskt sätt. Den dam, som säges skulle ha gjort stenogrammet, kan ej ta på sin ed att det i polisrapporten intagna referatet är hennes, - endast det är väl tillräckligt för att man med skäl kan nämna "det stenografiska referatet" en otillbörlig bluff, nästan ett hån emot allt rättsligt förfarande. Jag ber att redan här få yrka, att Rådhusrätten ej tager någon hänsyn till nämnda i målet på fruntimmersväg insmusslade handling.

Som den ej heller är på något som hälst vis styrkt behöver jag ju ej vidare beröra den, hur lätt det än skulle vara att punkt för punkt bevisa vilket pekoral den är.

Såsom av flera vittnesmål framgår äro de i polisrapporten intagna polisreferaten (ej att förväxla med pekoralet) så tillvida vilseledande att de sakna och överhoppa så gott som fullständigt den basis varpå föredraget var byggt, nämligen ärlighetens oerhörda betydelse samt ansvarskänslan för alla dem, som sätta barn i världen. Endast detta samstämmiga intyg av på ed hörda vittnen är väl bevis nog att jag ej haft minsta mening att väcka passionerna, såsom allmänna åklagaren bl.a. uttrycker sig.

Min avsikt med föredraget synes mig ha så tydligt som möjligt tolkats av polissystrarna, vilkas vittnesmål obestriddligt måste betecknas såsom det viktigaste, dels emedan de hördde föredraget flera gånger, dels emedan de voro ditbeordrade för att övervaka och sålunda måste ha följt noga med, dels emedan de äro kvinnor i medelåldern, vilka säkert om det funnits något stötande eller sedlighetssårande skulle ha känt sig kränkta, om ej vid första åhörandet, så åtminstone vid återuppreparandet. Att det istället verkade motsatsen, trots ämnets ömtåliga beskaffenhet, skälet därtill var att jag, ehuru föredraget huvudsakligen extemporerades, med omsorg vägde ordens valör (såsom av både polismännen och polissystrarna

intygats).

Att jag talade och kände att jag måste tala, det var därför att mot den ohyggliga nöd, som jag tydligare för varje dag ser att de fattiga åt sig själva skapa genom sin stora barnskara, måste något göras, kunskap om försiktighetsmedel måste lämnas även åt dem, de fattiga, ja, kanske först och främst åt dem. För den skull ville jag ge det jag förmår i ämnet åt arbetarklassens kvinnor och män, och göra det så populärt att de skulle förstå och att de skulle vakna.

Även de vittnesmål som avlagts av överkonstapeln Thyberg och poliskonstapeln Lindén måste naturligtvis betraktas såsom av största betydelse. (Att jag framhållit polissystrarna såsom än viktigare är därför att de åhörde föredraget flera gånger). Båda dessa polismän äro vana vid att följa föredrag, och då de, liksom polissystemen fröken Ström, samstämmt säga att de "fått den uppfattningen att avsikten med föredraget varit att lämna upplysningar till förekommande av nöd och elände i världen", och då polissystemen fröken Hallin förmälde att "uttryckssättet i föredraget icke på något sätt varit rätt och stötande utan att det enligt vittnets mening varit så fint som möjligt, "så bör ju redan tydligt av dessa vittnesmål framgå att föredraget varit allvarligt menat, att det ej sårat tukt och sedlighet, att det ej kunnat vara till fara för andras förförelse - något som eljes dessa vittnen framförallt borde med sin stora vana att noggsamt lägga märke till allt ha upptäckt.

Det är emellertid en punkt i polissystrarnas referat som under rättegångens förlopp ej blivit fullt tydlig. Däri förekommer ett fullt riktigt citerat utrop: "Bravo, vi gå i alla fall framåt", fällt efter berättandet av en historia från Dalfarna. Men i följd av deras referats ofullständighet har sagda utrop kommit i en alldeles falsk belysning. Det har nämligen avseende på det enligt mitt förmenande glädjande förhållande,

att dubbelmoralen numera försvinner, så att kvinnan ej skall dömas medan mannen går fri. Såsom exempel på att ett sådant rättvisare uppfattningssätt i vår tid är rådande anförde jag historien från Dalarna och min reflexion.

Polissystrarna ha ej kunnat erinra sig att så var förhållandet, men de ha ej heller velat förneka det. Det som i deras eget referat följer på det citerade utropet är dock redan det tillräckligt bevis för att jag ej far med något försök till advokatyri, ty där heter: "Det vore icke talarens avsikt att göra propaganda vare sig för fri kärlek eller äktenskap, men det vore i högsta grad orättvist att tillåta den ena parten vad som är förbjudet för den andra, "etc., alltså gå vi enligt min mening i alla fall framåt, då domen eller icke-domen blir lika för båda parterna.

Att mitt utrop skulle ha gällt att det sattes s.k. oäkta barn i världen strider mot hela föredragets anda, som just är att inplanta vilket oerhört stort och allvarligt ansvar de påtaga sig som alstra barn. Och som bekant ha än i dag de små s.k. oäkta barnen det allra svårast. - Vittnena Nyström, Cederholm och Wiklund ha ock förmått att de av historien från Dalarna fingo den uppfattningen, att de ogifta mödrarna numera ej dömdes så strängt som förr. Således hade de, ehuru så långt efteråt, kvar det intrycket, att det citerade utropet gällde, såsom det ock gjorde, en större rättvisa även mot den andra parten.

Sistnämnda vittnen liksom vittnena Hultberg, Jansson, Persson och Törnstrand, alla arbeterskor, ha som sin mening framhållit att föredraget varit allt utom sårande eller kränkande.

Däremot ha ju vittnena Fredén och Blomkvist förklarat, att föredraget "måste lända till ungdomens förvillelse i sexuellt hänseende" (vittnet Fredén) och "ägnat att uppegga de

sexuella lidelserna" (vittnet Blomkvist), men båda vittnena framhöllo att deras mening grundades därpå, att i föredraget förordats preventiva medel.

Här är icke platsen att påvisa huru användandet av preventiva medel är i vissa fall en bjudande moralisk plikt t.ex. då en man eller hustru lida av pågående tuberkulos och det för den skull ej gärna kan påtvingas dem ett fullständigt avstående från den naturliga kärleksglädjen, men väl att märka med försiktighetsmått, följaktligen måste de ock upplysas därom, - jag säger, här kan jag ej vidare utveckla detta ofantligt viktiga ämne utan vill blott framhålla, att vittnenas subjektiva mening i det fallet ej kan på något sätt betraktas som bevis att jag sårat tukt och sedlighet, eller att det skulle verka till förförelse att man påminner om ansvars känslan gent emot barnet.

Vittnet Sandberg ser ock föredraget som omoraliskt därför att preventiva medel förordas. Och vittnet Welin har - jag ser det först i protokollet, ty vid sista rättegångstillfället gick det mig alldeles förbi - påstått att jag haft följande yttrande: "Om en ung flicka har ett förhållande så gör hon rasande rätt i det, hon skall bara skydda sig för följderna". Detta eller liknande uttryck har jag ej fällt, vilket så mycket mera framgår av polissystternas vittnesmål; ty hade ett sådant yttrande av mig fällts är det väl tydligt att de skulle ha lagt märke därtill, särskilt då det skulle vara så stridande mot mitt yttrande att ej göra propagande varken för fri kärlek eller äktenskap, ett yttrande som ju särskilt anförts av dem. Ej heller något annat vittne har hört det. Som det är ett fullständigt minnesfel eller missförstånd av vittnet Welin bestrider jag dess riktighet.

Som vittnet Welins andra anmärkning hör till diskussionen, vill jag ej här uppta den, hur gränslöst hon än har missförstått mig.

Jag ber att få konstatera att de fyra vittnen som i mitt föredrag velat se något osedligt äro intagna av den alldeles oriktiga föreställningen att försiktighetsåtgärders användande är något omoraliskt, och döma från den ståndpunkten. Följaktligen kunna deras vittnesmål ej tillmätas något värde, däremot bör väl i detta mål, såväl som i andra är brukligt, de vittnen som av allmänna åklagaren inkallats och som tillhöra polisen tillmätas den största betydelse. De ha intygat föredragets allvarliga syfte och finkänsliga framställningssätt.

Att vilja i ett sådant allvarligt föredrag, i språkligt hänseende sovrat och till hela sitt innehåll genomdat av ansvarskänsla, genomdat av medkänsla med de olyckliga och lidande samt av trängande plikt att upplysa de okunniga om ärftlighetens gissel, att däri inlägga några ^{härigen} bevekelsegrunder, det är lika orätt (för att ej nyttja starkare ord) som att emot ett sådant föredrag slunga ut "fara för andras förförelse".

Till ytterligare förklaring ber jag härför införa mitt rättegångsbiträdes utläggning, som lyder:

Den mot svaranden åberopade lagparagrafen uppställer som en första oeftergivlig förutsättning för straffbarhet, att en person skall ha sårat tukt och sedlighet, men skiljer däremot ^{efter} emellan å ena sidan när det skett genom skrift, målning, teckning eller bild och å andra sidan om det skett genom annan gärning, exempelvis offentligt föredrag. I förra fallet göres ingen vidare inskränkning utom den som utsagt ^t borde gälla för det övervägande flertalet förbrytelser, nämligen att det fordras ett visst mått av uppsåt.

Beträffande en gärning sådan som ett offentligt föredrag åter har lagstiftaren uppenbarligen icke velat beivra ens allt, som kunnat karakteriseras såsom för tukt och sedlighet sårande, utan han har uppställt den ytterligare fordran, att det sedlighets sårande momentet skall vara af så pass allvarlig grad, att det antingen väckt allmän förargelse eller förorsakat fara för andras förförelse.

Om man åstadkommer allmän förargelse eller fara för andras förförelse utan att hava sårat tukt och sedlighet, kan man således icke till saken fällas enligt anförnt lagrum.

För att nu afgöra om ett föredrag varit sårande för tukt och sedlighet, torde man framför allt nödgas taga hänsyn till de uttryckssätt föredragshållaren använt och den form vari han förstått att kläda sina tankar. Ett annat förfarande skulle med nödvändighet leda till åklagarmaktens ingripande mot hela det moderna nöjeslifvet och skönlitteraturen!

Men om man då granskar formen hos de åtalade föredragen "Kärlek utan barn" måste man enligt min mening få det intrycket, att föredragshållaren vetat att på ett synnerligen fint och höfviskt sätt behandla det ömtåliga ämnet, utan att därför slå af det minsta på den rättframhet, som i regel borgar just för allvaret och renheten hos föredragshållarens avsikter.

Jag vågar därför till en början bestrida att föredraget öfver hufvud taget sårat tukt och sedlighet, och hävdar sålunda att första vilkoret på straffbarheten saknas.

Skulle Rätten med ogillande av denna uppfattning finna att huvudvikten i paragrafen ligger vid uppkomsten av allmän förargelse eller fara för annans förförelse, vågar jag erinra om att därest allmän förargelse uppkommit det skett på grund av felaktiga och vilseledande uppgifter i tidningspressen beträffande föredragen samt på de i väsentliga afseenden missuppfattade polisreferaten. Att någon fara för andras förförelse, hvarmed torde ~~de~~ förstås enbart fara för illegitimt könsomgånge, uppkommit genom föredragen är till en början icke bevisat, dessutom föga sannolikt, alldenstund föredragens själva kärnpunkt just utgjort en räfst med ansvarlösa fäder och ett strafftal mot alla, som söka undandra sig sina efter illegitimt könsomgånge uppkomna fadersplikter. Föredragen kunde för den skull snarare uppfattas som en varning för sådant omgånge, då de inskärpa i åhörarnas medvetande de betungande följderna af illegitima förbindelser, följer dem ingen längre borde tillåtas undansmyga sig utan att brännmärkas såsom ohederlig. Att svaranden

den genom förordande av preventivmedel, såsom ett mindre ont till försvar mot ett större, kraftigt sökt motverka de icke önskade, ofta ruinerande följderna av könsnjutningar vare sig inom eller utom äktenskapet, minskar i ingen mån sanningen av det ovan sagda.

Slutligen får jag värdsamt framhålla, att svaranden icke kan anses förvunnen att vid gärningens begående hava besjälats av något som helst uppsåt att sära tukt och sedlighet.

Skulle Rätten icke desto mindre finna den tilltalade hava gjort sig skyldig till sedlighetssårande gärning, måste det hava skett av oaktsamhet , vilket icke i ett fall som detta är i lag belagt med straff, såvitt offentliga föreläsningar icke vid åtal skola likställas med polisförseelser, i fråga om vilka uppsåtet är likgiltigt och själva gärningen betyder allt. Oaktsamheten synes emellertid i föreliggande sak kunna reduceras till ett minimum, eftersom svaranden under en följd av år vid många tillfällen från talarstolen hävdade sina åsikter i den sexuella frågan utan att åklagarmyndigheten, ehuru närvarande, ingripit.

På grund av det anförda får jag i min egenskap av den tilltalades försvarsadvokat värdsamt yrka, att Rätten ville anse åtalet hafva tillkommit på grund af ett beklagligt missförstånd rörande föredragens verkliga natur och befria den tilltalade från allt ansvar i målet.

Henning von Melsted.

I det jag helt och fullt instämmer i mitt rättegångsbiträdes svarsskrifvelse, bestrider jag till alla delar åtalet.

Stockholm den 19/10.

H. Bergegren.